

[Frank Jensen]

ninger om produktionens tilrettelæggelse. Vi ved, at det er sådan, det inden for mange brancher foregår i produktionsforhold i dag.

Jeg er enig med hr. Jørgen Tved fra Fælles Kurs i, at det ikke er alle arbejdspladser, der er sådan i dag. Det er det, vi skal sikre igennem økonomisk demokrati, men vi ved i hvert fald, at i vid udstrækning stiller det private erhvervsliv krav om en anden type arbejdskraft i dag, end det gjorde for blot 20-30 år siden. Derfor mener vi, at vi også tjener erhvervslivets interesser, tjener hele samfundets interesser ved at skabe nogle elever, der er i stand til, når de forlader et uddannelsessystem, at indgå i et fælles team, træffe beslutninger og ikke bare er nogle, som vil placere ansvaret for, at tingene nu engang er, som de er, hos en lærer eller hos en in-spektor.

Vi tror på, at hvis vi giver eleverne chancen, muligheden for at tage et medansvar, vil de gribe den, og det var ministerens egen udlægning af situationen med elevrådene på tekniske skoler i dag: De er velfungerende. Det skyldes ene og alene, at de elever, som er i uddannelsessystemet i dag, allerede griber om det lille halmstrå, de har, nemlig retten til at danne elevråd. Og vi skal være glade for som forældre, som politikere, at de unge, som vokser op i dagens Danmark, tør og vil tage del og tør tage ansvar for deres egne levevilkår.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 75:

Forslag til folketingsbeslutning om kommunale vindmølleanlæg.

Af Riishøj (SF) m.fl.

(Fremsat 13/1 88).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Energiministeren (Svend Erik Hovmand):

Det fremgår af bemærkningerne til beslutningsforslaget, at forslagsstillerne om nødvendigt ønsker justeringer af kommunalfuldmagten for at sikre kommunernes ret til at etablere vindmølleparker.

Jeg vil i den anledning sige, at der efter kommunalfuldmagtens regler ikke er noget til hinder for, at kommuner finansierer, opfører og driver vindmølleanlæg. Der er fast praksis for, at kommunerne kan medvirke til eller selv drive forsyningsvirksomhed inden for deres område. Det er samtidig et fast princip, at forsyningsvirksomheden skal hvile i sig selv. Det er derimod ikke lovligt, at en kommune etablerer en produktion af el med salg for øje, hvis et overskud derved indgår i kommunens kasse. En kommune kan således ikke uden særlig lovhjemmel drive handel. Dette gælder generelt for kommunal virksomhed. Hvis en kommune driver elforsyningsvirksomhed, må dette altså ikke være lukrativt.

Dette leder mig til det næste punkt, som forslagsstillerne ønsker at opfordre regeringen til, nemlig: »- At sikre kommuner og amtskommuner vilkår for elproduktion fra vindmøller svarende til de vilkår, der generelt gælder for private engagement.«

Tilskudsordningen om statstilskud til vedvarende energianlæg er som bekendt nu ændret således, at der ikke ydes anlægstilskud til offentligt ejede, altså herunder kommunale, vindmølleanlæg. Dette er sket ud fra et ønske om, at de trods alt begrænsede midler, der er mulighed for at yde i støtte til vedvarende energianlæg, skal gå til private initiativtagere, således at offentlige kasser ikke giver tilskud til hinanden. Formålet med denne tilskudsordning er altså at opfordre til, at private finder sammen om at anvende vedvarende energi. En kommune vil imidlertid fortsat kunne oppebære elafgiftsrefusion. Dette tilskud udgør en væsentlig del af økonomien i vindmølleanlæg. Jeg kan oplyse,

[Energiministeren]

at DEF fortsat i et vist omfang tilslutter offentligt ejede vindmøller til elnettet, selv om der nu ikke længere ydes tilskud fra staten. Foreningens synspunkt er, at afregning skal ske efter lokale forhandlinger, men altid ud fra et princip om kostrigtighed.

Det sidste punkt angår de havbaserede vindmøller. I beslutningsforslaget opfordres regeringen til: »- At igangsætte et forsøg med foreløbigt to offshorevindmølleparker i henholdsvis elværksregi og kommunalt regi og yde støtte hertil inden for rammerne af tilskudsordningerne for vedvarende energi.«

Jeg synes, at det er vigtigt at afprøve perspektiverne i denne udvikling på den rigtige måde. Jeg har som bekendt nedsat et udvalg, der arbejder med offshoremøllerne. Dette udvalg skal senest 1. april 1988 udpege en eller to egnede pladser til demonstrationsprojekter. Jeg mener, at det er en meget hensigtsmæssig måde at gribe denne sag an på. Som jeg tidligere har nævnt, er det min opfattelse, at denne udvikling bør gribes an på den mest grundige måde. Det kræver sagkundskab og i høj grad også økonomisk soliditet. Derfor har jeg fundet det rigtigt, at først og fremmest elværkerne yder et bidrag hertil. Hvilken ordening der derefter skal etableres for havbaserede vindmølle anlæg, vil blive overvejet i lyset af de erfaringer, som vi høster ved demonstrationsprojekterne.

Jeg tror, det allerede er fremgået for de interesserede i disse spørgsmål, at jeg vil anbefale, at man ikke fremmer dette beslutningsforslag.

Graversen (S):

Der skal ingen tvivl være om, at Socialdemokratiet ønsker at fremme enhver form for vedvarende energi mest muligt. Det gælder naturligvis især, når der er tale om vindenergi, der som bekendt er helt forureningsfri.

Jeg starter med at understrege dette, fordi jeg har en opfattelse af, at man i den offentlige energidebat desværre generelt undervurderer sammenhængen mellem energi og miljøpolitik. Derfor kan Socialdemokratiet også stort set gå ind for det foreliggende beslutningsforslag fra SF.

Man kan selvfølgelig beklage, at det er nødvendigt at stille et sådant forslag. Baggrunden herfor er, at energiministeren pludselig for mig at se efter et diktat fra elværkerne greb ind i bestående aftale ved bl. a. at afskaffe 15 pct.-til-

skuddet til kommunale og amtskommunale vindmøller. Tilskuddene er jo afhængige af tilslutning til elnettet. Ministerens nye regler blokerer således for enhver form for kommunalt og amtskommunalt initiativ på dette vigtige område. Det sker oven i købet på et tidspunkt, hvor vores hjemlige vindmølleindustri er meget trængt. Danmark har haft en god produktion af vindmøller til eksportmarkedet, men vi er i færd med at blive overhalet også på dette område, bl. a. af Japan. Det drejer sig altså om både ren energi og arbejdspladser. Det bør man tænke alvorligt på.

Socialdemokratiet er altså enig med SF i, at både støtte- og afregningsregler skal være de samme for kommunalt ejede og privatejede vindmøller. Vi er helt uenige med regeringen i, at kommunalfuldmagten skulle være en hindring for kommunalt engagement på vindkraftområdet.

SF har i bemærkningerne ønsket en eventuel ændring af kommunalfuldmagten i den anledning. Det mener vi altså ikke er nødvendigt. Vi mener, det nærmest er en undskyldning for at gribe ind, når regeringen henviser til kommunalfuldmagten. Vi kan blot henvise til den historiske udvikling i kommunernes engagement i hele elsektoren. Den har tidligere været langt større end nu, men man kan da bare nævne Gentofte og NESA.

Socialdemokratiet kan som nævnt i det store og hele støtte SFs forslag. Der er nogle forhold omkring de store havbaserede vindmølleparker, vi ønsker nærmere drøftet.

Sidste del af beslutningsforslaget må vi afvise. De to offshore anlæg, der her er tale om, er nu engang besluttet lagt i elværksregi. Lad elværkerne påtage sig denne opgave. Hermed slipper vi jo for at bruge penge fra den almindelige tilskudsordning. Disse to forsøgsanlæg udelukker i øvrigt ikke eventuelle nye forsøg senere i privat eller kommunalt regi.

Socialdemokratiet mener fortsat, at vi skal føre en aktiv energipolitik, ikke mindst på området for vedvarende energi. Både dette og et eventuelt samarbejde mellem forskning og industri vil sikre den størst mulige danske produktivitet.

(Kort bemærkning).

Behnke (FP):

Det var den socialdemokratiske ordfører

[Behnke]

bemærkninger om, at vindmøller skulle være, jeg var lige ved at tro, at jeg hørte: noget af det miljømæssigt allerbedste, man overhovedet kunne tænke sig.

Lad mig i den forbindelse spørge den socialdemokratiske ordfører, om ikke det er forbundet med alvorlige miljøgener at fremstille de store glasfibervinger, der bliver brugt på møllerne.

Lad mig også spørge, om ikke dette, at vindmøllerne står ude i landskabet og bestemt ikke alle steder er et kønt syn, ikke også er et miljøproblem.

(Kort bemærkning).

Graversen (S):

Vi er udmærket klar over, at der både i befolkningen og andre steder rent planlægningsmæssigt er nogle problemer. Det er et spørgsmål om, hvorvidt vi skal tage dem alvorligt, for det er de samme problemer, der opstår, hvis der skal placeres en boenhed for handicappede i et boligområde.

Der er problemer, men jeg tror, at man fremover vil samarbejde så meget med naturmyndighederne, at man får møllerne placeret på steder, hvor de ikke generer alt for meget.

Fischer (KF):

SF's beslutningsforslag synes hverken særlig nødvendigt eller særlig gennemtænkt. Partiet ønsker, at Folketinget skal opfordre regeringen til at fastslå kommunernes ret til at drive vindmølle anlæg. Da kommunerne som bekendt kan forestå forsyningsvirksomhed, er punktet ikke særlig relevant.

For så vidt angår det andet punkt i forslaget om de økonomiske vilkår kan vi ikke støtte det. Man må spørge, hvor mange penge SF egentlig peger på. Jeg synes, det er betegnende for forslaget, at der mangler en økonomisk præcisering af de offentlige omkostninger, der er forbundet med dets eventuelle gennemførelse.

Vi finder den af ministeren skitserede tilskudsordning for vedvarende energianlæg rigtig i den form, at midlerne skal gå til mindre, lokale brugerprojekter. Vi kan i øvrigt tilslutte os, at etablering af store vindmølleparker indpasses som en integreret del ved udbygningen af det almindelige elproduktionsapparat.

For så vidt angår forslagens punkt 3 om etablering af to såkaldte offshorevindmølleparker

har ministeren som bekendt allerede et udredningsarbejde i gang, der forventes færdigt snart. Vi vil gerne afvente resultaterne af det arbejde, og vi afviser SF's forslag.

Niels Anker Kofoed (V):

Dette beslutningsforslag fra SF får mig til at tænke på, at alt jo går i ring. Særlig for den, der tænker sådan lidt konservativt og lidt gammeldags, må det være glædeligt at læse dette forslag, for faktisk sætter man sig tilbage til tiden før 1. verdenskrig. Nu vil man fremme de små elværker igen og tro på, at dermed får man samhörige fællesskaber. Det er åbenbart det, der ligger bag dette forslag.

Men uanset disse smukke tanker, der forhåbentlig ligger bag forslaget, kan vi ikke rigtig tiltræde det, for hvorfor skulle vi tiltræde et forslag, som tillader det, der er lovligt i forvejen? Der er ingen forbud mod, at kommuner engagerer sig i et sådant projekt. Derfor synes jeg ikke, der er nogen grund til at gå videre med dette forslag.

Så kan man selvfølgelig spørge: Hvad er så egentlig årsagen til, at man fremsætter dette forslag? Det kan måske skyldes, som den socialdemokratiske ordfører sagde, at man vil give subsidier til dem, der laver vejr-møllerne, altså fabrikkerne. Det er nok rigtigt, at deres marked er trykket, fordi denne produktion er baseret på subsidier enten fra modtagerlandet eller også herfra. Det er ikke lykkedes os endnu at fremstille en maskine, som kan udnytte vinden rentabelt, så derfor har vores produktion været baseret på de gunstige skattemæssige forhold, der var i USA. Nu subsidieres eksporten af vindmøllerne yderligere af de gunstige skattemæssige regler, vi har i Danmark, for disse leasingselskaber, man laver. Det er en anden ting.

Hvis formålet er at understøtte dansk industri, så kan man selvfølgelig diskutere det, men mit parti kan ikke acceptere, at man giver tilskud til kommuner, for kommunerne har i forvejen anledning til at tage af de offentlige kasser. Det kan ikke være nyttigt, at staten skal give tilskud til en kommunal kasse.

For øvrigt synes jeg, at de skatteregler, vi har, og som er beregnet til, at private initiativer, private fællesskaber kan gå i gang, er så gunstige, at man for så vidt kan have tvivl om, at de kan være moralsk rigtige. F. eks. har man en regel om, at indtægter fra denne virksomhed ikke

[Niels Anker Kofoed]

skal indkomstbeskattes, og at afskrivning på en privat del er fradragsberettiget. Det er det eneste sted i vores logiske skattelovgivning, at den slags forekommer. Formålet har selvfølgelig været at støtte priserne, så man kunne fabrikere disse møller til en pris, der kunne betale sig. Det er et andet formål, og det må vi så acceptere. Men jeg synes ikke, man kan acceptere, at kommuner og amter skal have tilskud fra staten i den anledning.

Og med hensyn til disse offshorevindmølleparker – det gode danske ord offshore – altså de vindmølleparker, der skal være uden for kysterne, hvis man skal udtrykke det på dansk, må jeg sige, at det er et anliggende, som elværkerne må påtage sig, fordi de er et led i det forlig, der er indgået mellem regeringen og elværkerne. Det må altså være i elværkernes regi.

Vores konklusion er, at vi ikke kan tiltræde forslaget. Vi synes, det er unødvendigt, og håber, at Socialdemokraterne ændrer indstilling, medmindre de betragter det som en subsidie-lovgivning til dem, der producerer vindmøller.

Må jeg så komme med bare en lille bemærkning til. Uanset hvad hr. Gravensen siger om placeringen af disse vindmøller, så skal de da helst stå på det sted, hvor der blæser mest, ellers kunne man selvfølgelig sætte dem hen bag en skov, men det hjælper ikke rigtig. De skal stå på de bakketoppe, der er mest egnede for, at vinden kan fanges, og det strider selvfølgelig mod nogle andre miljøhensyn, men det er så en helt anden historie.

Dagmar Mørk Jensen (RV):

Med hensyn til den sidste ærede talers bekyrninger for miljøet, vil jeg da bede hr. Niels Anker Kofoed komme en tur til Thy for at se, at vindmøller udmærket kan anbringes både på et sted, hvor det blæser godt, og hvor de ser godt ud. Så det er ikke så stort et problem.

Jeg vil godt se på SF's beslutningsforslag led for led.

Hvad angår det første punkt, havde det været min agt at spørge ministeren, om vi ikke kunne få en afklaring af, hvad kommunalfuldmagten egentlig betyder i denne forbindelse. Det har vi for så vidt fået nu. Vi var faktisk også ved at få det allerede i går. Jeg undrer mig bare lidt over, at der er så langt fra Energiministeriet og herover, at det skal tage fra den 20. januar og til i går, inden den kom. Men nu er den her altså. Så

kan jeg benytte lejligheden til at spørge for at være helt sikker, om det skal forstås sådan, at hvis Rougsø Kommune havde et forsyningsselskab, der skulle hvile i sig selv, så pengene ikke gik ind i kommunens kasse, var der ikke noget i vejen. Sådan forstår jeg det i hvert fald.

Med hensyn til det næste punkt, om at sikre kommuner og amtskommuner vilkår for elproduktion fra vindmøller svarende til de vilkår, der generelt gælder for privates engagement, har jeg forsket lidt i forhistorien og fået den opfattelse, at da man i sin tid betingede tilslutningspligten og afregningsprisen af, at der var ydet statstilskud til anlægget, var det rent ud sagt for at spare på det tilskudsbeløb, man havde til rådighed. Det var faktisk ikke meningen at afskære kommunerne fra at kunne blive tilsluttet eller få en rimelig pris. Derfor håber jeg, at det kan forstås sådan, at det også vil kunne lade sig gøre fremover.

Endelig er der spørgsmålet om tilskud til de to offshorevindmølleparker. Vi mener i Det Radikale Venstre, at der ikke er nogen grund til, at vi skal bruge af tilskudspengene til det formål.

Behnke (FP):

Lad mig først følge op, hvad hr. Gravensen fra Socialdemokratiet bemærkede om vindmøllernes placering og den utrolige fleksibilitet, der lige pludselig fandtes hos Socialdemokratiet, når det gjaldt placeringen af vindmøller. Man mente, det sagtens kunne lade sig gøre at bøje de miljøtekniske regler og stramme lovgivningen. Jeg ville ønske, at den samme fleksibilitet var til rådighed, når det gjaldt om at få etableret nogle fornuftige, produktive erhvervsvirksomheder rundt omkring, frem for at man altid stiller miljøkrav, der gør det umuligt for virksomhederne at være i Danmark, så de må flytte til udlandet. Men som hr. Niels Anker Kofoed sagde, er det som bekendt en helt anden historie.

Danmark har med den økonomi, der for længst er nået ud over den berømte afgrund, faktisk kun en eneste opgave, og det er at sørge for at få økonomien bragt på fode igen. I en sådan situation bør vi i Folketinget som landets ledelse tage os sammen og sørge for, at vi gennem fjernelse af lovgivning får sikret virksomhederne nogle forhold, der kan realisere den eksportfremgang, som alle er enige om er tvingende nødvendig.

[Behnke]

Ud over lempelse af stramme love og regler er der også brug for, at virksomhederne kan disponere over rigelig og billig energiforsyning. Elenergien har som bekendt siden damp- og dieselmaskinernes tid været den væsentligste energiforsyning ude på vores virksomheder. Hvis elenergien skal fremstilles i rigelige og billige mængder, er det elselskabernes opgave rationelt at kunne disponere frit, efter vores mening så frit, at de også kan benytte den mest effektive og mindst miljøskadende form for energifremstilling, nemlig at vi her i Danmark giver tilladelse til, at vi kan få det teknologiske og økonomiske spark fremad, som atomkraften ville være. Det er ikke til behandling i dag, så lad det blot være en sidebemærkning.

Folketinget skal med andre ord præcis gøre det modsatte af, hvad dette beslutningsforslag lægger op til. Forslaget er da selvfølgelig i fin tråd med SF's generelle erhvervsfjendtlige politik, idet det vil betyde, at Folketinget igen blander sig i elselskabernes planlægning. Nu skal kommunerne nemlig også have lov til at bygge vindmølleparker og producere strøm, som elselskaberne har pligt til at aftage, en pligt, som vil betyde en fordyrelse af elforsyningen. Ligesom de mange forskellige forsyningsanlæg i landet vil de ødelægge elselskabernes mulighed for at få et samlet overblik over elforsyningen og elplanlægningen, hvad der i allerhøjeste grad er nødvendigt, ikke mindst af hensyn til vores erhvervsliv.

Det er derfor Fremskridtspartiets opfattelse, at man inden for energipolitikken som på mange andre områder skal gå i retning af øget privatisering og imod øgede offentlige udgifter. Vi mener, at de kommunale værker og anlæg, man har, skal privatiseres. Man skal gøre dem til selvstyrende, rentable foretagender, som kan sikre forbrugerne en god og billig forsyning.

SF's ideelle drømme om et selvforsynende samfund med en hyggelig kombination af vindmøller, biogas og fodformede folk med fodformede meninger er så langt fra de realiteter, vi befinder os i nu, og som vi vil befinde os i i det næste årtusind, at det næsten er grinagtigt at måtte erkende, at SF sikkert er Folketingets mest konservative parti, når det gælder disse ting. Partiets politik er ganske enkelt ikke fulgt med udviklingen.

Min påstand er, at SF pr. salamimetode efterhånden bringer Danmark tilbage til stenal-

deren. Man vil have små vindmøller og små selvstyrende enheder. Det kan ikke lade sig gøre. Som hr. Niels Anker Kofoed ganske rigtigt sagde, bringer det Danmark tilbage til tiden før første verdenskrig.

Endelig er der også det at sige, at hverken bureaukrater eller offentlige kontorer, uanset hvor på Jorden de befinder sig, nogen sinde har bidraget til noget godt. Derfor mener vi heller ikke, at energiforsyningen og små elværker skal ligge i kommunalt regi. Det private marked med udsigt til overskud og til at kunne være med til at frembringe nogle ting har alle dage været det største plus for menneskeheden. De fremskridt, vi har fået gennem tiderne, er bi-bragt af det frie erhvervsliv, og det skal vi blive ved med.

Merethe Due Jensen (KRF):

Amtter og kommuner har ifølge kommunalfuldmagten mulighed for at anlægge energianlæg som hidtil, men de må ikke tjene penge på det, som det allerede er sagt. Principielt gælder det for al offentlig virksomhed, at den ikke kan varetage handel, håndværk og industri, fordi dette bør varetages af det private erhvervsliv.

Der findes dog undtagelser fra denne principielle regel, men de bunder i, at kommunal forsyningsvirksomhed af f.eks. gas, vand, varme og el skal hvile i sig selv og ikke kunne blive en indtægtskilde for det offentlige. Alle aftaler med kommunale vindmølleanlæg fra før nytårsskiftet overholdes fortsat med en afregning på 85 pct. af den kommunale elproduktion, hvilket svarer til afregningen for de såkaldte forbrugsmøller oprettet af især vindmøllelav.

Ifølge elselskaberne er 70 pct. en mere reel afregningspris af hensyn til omkostningerne ved at købe el fra vindmøller, og disse 70 pct. er det samme, der betales for elproduktion fra de såkaldte produktionsmøller, som typisk er opstillet på f.eks. gårde, hvor der er et større eloverskud, som vindmølleejeren er nødt til at sælge til elselskabet.

De kommunale vindmølleanlæg er altså nu ligestillet med produktionsmøllerne, hvilket skulle være mere reelt, når vi ser det i forhold til kommunalfuldmagten, som alene kan ændres ved lovgivning. Her tænker jeg på, at projektet skal være hvilende i sig selv for kommunen. I de 85 pct.'s afregning ligger nemlig en ansporing til især vindmøllelav til at anlægge vindmøller.

[Merethe Due Jensen]

Begrundelsen for at fjerne de 15 pct. anlægs-tilskud til kommunale vindmølleanlæg er igen relateret til kommunalfuldmagten, hvilket forklarer SF's bemærkning om, at regeringen om nødvendigt pålægges at justere denne, men det kan som nævnt alene ske via lovgivning. Konsekvensen vil selvfølgelig være, at kommunen kan se en økonomisk fordel i at oprette vindmølleparker m.v., hvad der selvfølgelig er SF's hovederinde med beslutningsforslaget.

For Kristeligt Folkeparti er det særdeles vigtigt, at Danmark bevarer sin førerposition på vindmølleområdet, og at vi medvirker til at opretholde vores p.t. betrængte vindmølleindustri. Derfor er det vigtigt, at der fortsat motive- res til anlæggelse af vindmøller, ligesom vi også er opmærksomme på de for samfundet gavnlige virkninger af vindmølleparker.

Kristeligt Folkeparti kan dog ikke støtte SF's beslutningsforslag med at ændre i kommunal- fuldmagten, fordi de i for høj grad lægger op til socialisering på områder, som hører det private erhvervsliv til. Derimod kan det være nyttigt, at vi sikrer os rimelighed i afregningspriserne, så kommunale vindmølleanlæg, der i helheden spiller en væsentlig rolle for landets energi- planlægning, ikke behandles uretfærdigt i for- hold til andre vindmølleejere.

Jørgen Tved (FK):

Jeg kunne måske ønske, at det var de samme ordførere i denne sag, som vi havde, da vi behandlede pkt. 2 på dagens dagsorden. Det var spørgsmålet om, at der skulle forskes, og at vi naturligvis skulle støtte forskningen både nationalt og internationalt. Da var der ingen ende på, hvor vigtigt det var, at vi deltog i den slags arbejde. Det var en meget ukonkret og meget uforpligtende debat, vi havde.

Nu skal de store ord omsættes i konkret poli- tik, og så er det altså noget værre noget, så kos- ter det jo penge, og så kender vi jo ikke rigtig til, om det giver de ønskede resultater, eller om det måske er den skinbarlige socialisme, man prøver at luske ind ad bagdøren.

Jeg kan godt forstå, at man skifter ordfører fra sag til sag, for så kan man også skifte stand- punkter, efterhånden som det passer ind i møn- steret.

Her har vi et forslag, der i al sin enkelhed går ud på, at man skal understøtte både forskning og forsøg med vindmølle drift, og at man natur-

ligvis skal give kommuner, som ønsker det og har muligheder – her tænker jeg på nogle natu- rlige placeringsmuligheder – adgang til at bygge den slags energiforsyningskilder. Jamen hvor- for klapper man så ikke alle sammen i de små, buttede hænder og siger: Lad os komme i gang! Det ville dog være naturligt. Jeg kan godt for- stå, at Kristeligt Folkeparti har det lidt svært i en regering, hvor de gang på gang skal gå imod deres erklærede politik og altså også må gøre det i denne sag, men jeg har måske lidt vanske- ligere ved at forstå andre, som tidligere på da- gen sagde, at det var nødvendigt at forske og gøre en mægtig masse ting.

Vi har den allerstørste sympati for dette for- slag. Vi synes, at vi er forpligtet til at gøre meget mere på dette område, end selv dette forslag in- debærer. Jeg synes, at SF skal have tak, fordi de har lagt forslaget frem til behandling her. Jeg skal i hvert tilfælde sige, at fra vores side vil vi give det al mulig støtte. Alt, hvad der kan gavne miljøet, og det kan den alternative energi, alt, hvad der kan medvirke til, at vores køb af brændsel i udlandet kan blive mindre, er gode intentioner, og dem er vi til enhver tid indstillet på at støtte.

Riishøj (SF):

Efter en debat af denne karakter er man natu- rligvis interesseret i, om der kan skabes et flertal for forslaget eller for væsentlige dele af forslaget.

Som jeg har opfattet ordførernes bemærk- ninger, er der et flertal for at fastslå kommuner- nes ret til også at drive – naturligvis – over- skudsforretning i forbindelse med vindmølle- produktion, herunder havbaserede møller. Det vil sige, at energiministerens tolkning af kom- munalfuldmagten i hvert fald ikke, som jeg har opfattet debatten, har et flertal i Folketinget bag sig. Det er vi meget glade for at få fastslået, så der er i hvert fald grobund for at få det vedta- get under betækningsafgivelsen.

Jeg har også noteret mig, at der er et flertal for at fastslå, at elselskaberne skal yde 85 pct. i forbindelse med afregningsprisen, sådan at den nedsættelse til 70 pct., som elselskaberne har iværksat her fra nytår over for nye møller, ikke kan realiseres. Sådan opfatter jeg også at fler- tallet er. Det er to væsentlige ting. Jeg skal hilse med tilfredshed, at vi standser disse to tilbage- skridt, som energiministeren i samarbejde med elselskaberne lægger op til.

[Riishøj]

Så må vi se på de 15 pct. De afhænger i nogen grad også af rentabiliteten i vindmølleproduktionen og berører også spørgsmålet om ligestillingen mellem de private og de offentligt installerede møller, men i hvert fald på de to vigtigste punkter er der et flertal.

Jeg er glad for hr. Graversens tilslutning, hvad angår spørgsmålet om antallet af vindmøller, der kan opstilles. Jeg forstår det også sådan, at man ikke fra socialdemokratisk hold ønsker at lægge et loft over det antal møller, som i givet fald skal opstilles. Det må naturligvis være det antal kommunale møller, som er rentable, og som ud fra de givne forudsætninger i lokalområdet er det hensigtsmæssige. Dermed har vi i hvert fald sikret os, at der er mulighed for et flerstrengt system.

Jeg underer mig over, at flere af ordførerne var inde på, at dette her specielt er en socialisering, for elselskaberne er dog kommunalt ejede foretagender, og Elsam er helt kommunalt opbygget. I andre områder har vi ganske vist aktieselskabsformen, men det er dog kommunerne, der ejer disse aktier. Der er altså ikke tale om, at man socialiserer, men om, at man afmonopoliserer, sådan at én sektor ikke har det totale monopol, og at vi på energiområdet, ikke mindst inden for den vedvarende energi, sikrer os et flerstrengt system, således at det folkelige engagement, som er så vigtigt for udbredelsen af vedvarende energi, udnyttes og vi undgår en monopoldannelse. Det er i hvert fald meget vigtigt for os i relation til vindmøllerne, at vi får et flerstrengt system, og at vi i relation til de decentrale kraftvarmeværker, som vi også har til drøftelse i Energipolitisk Udvalg, sikrer, at den afregningspris, der gives fra værker uden for elværkers regi, dækker alle omkostninger, inklusive miljøomkostningerne.

Det er med glæde, jeg konstaterer, at der altså er et flertal for de centrale dele af dette forslag.

Derimod var mindretallet jo inde på en række ting, som jeg pure må afvise. Påstanden om socialisering har jeg afvist som noget sludder, idet elselskaberne som sagt allerede er offentligt ejede; der er altså tale om at sikre et flerstrengt system. Jeg må også afvise det, der blev sagt om teknologi fra stenalderen eller første verdenskrig – jeg ved ikke, om hr. Behnke mener stenalderen eller første verdenskrig, men der er jo tidsmæssigt lidt forskel på det.

Det, der er tale om her, altså havbaserede store møller, er jo store enheder, der kan yde et væsentligt bidrag til dansk energiforsyning, ja, man har endda fået rapporter, der viser, at man, hvis man systematisk udbygger med store parker offshore, i princippet kan nå op på 30–40 pct. af vores elenergiforsyning fra havbaserede møller. Der er altså ikke tale om en gammeldags teknologi, men tværtimod om en teknologi, der i en tidsalder, hvor man har fået en Brundtlandrapport, og hvor man diskuterer miljøproblemer globalt, i virkeligheden har tiden for sig, og en teknologi, der giver store eksportmuligheder for dansk industri, i det øjeblik de faretruende internationale rapporter tages alvorligt i det internationale samfund.

I Berlingske Tidendes erhvervstillæg i dag er der en gennemgang af den danske vindmøllesektor, hvor man også er opmærksom på de muligheder, der foreligger i forhold til de faretruende internationale signaler, der er, muligheder, som vi også skal udnytte herhjemme.

Hr. Niels Anker Kofoed nævnte, at der var subsidier involveret i det, og jeg har da også set, at der er foretaget beregninger af det, men det er der altså også til andre erhverv. Spørgsmålet er, om man yder subsidier til et erhverv med fremtid i eller man yder subsidier til et erhverv, som har fremtiden bag sig. Det kan man altid diskutere. Vi ser altså en fremtid i økologisk rigtige energisystemer. Hr. Niels Anker Kofoed er jo knap så tilbageholdende, når det gælder de kæmpemæssige milliardbeløb, der dog stadig væk gives til dansk landbrug igennem vores planøkonomi inden for EF, og der ydes også betragtelige tilskud inden for andre brancher. Spørgsmålet er, om de generelt gives på en fornuftig måde – det kan vi diskutere – men at yde subsidier til at fremme en bestemt teknologi, som altså har muligheder i sig, og som kan bidrage til en alsidig og miljøvenlig energiforsyning, synes vi ikke er nogen dårlig investering; det må bero på en afvejning.

Jeg er glad for, at der på væsentlige punkter i forslaget kan konstateres et flertal. Dette flertal med hensyn til de 85 pct. og med hensyn til kommunernes ret til at opføre havbaserede vindmøller vil vi i hvert fald udnytte ved betænkningssafgivelsen.

Energiministeren (Svend Erik Hovmand):

Jeg tror nu, det vil være nyttigt for hr. Riishøj

[Energiministeren]

at vente med at glæde sig for tidligt. Den debat, jeg har overværet, har i hvert fald ikke afsløret et klart flertal for de synspunkter, som dette forslag indebærer.

Men når jeg har bedt om ordet, er det såmænd kun for at rette nogle – håber jeg da – misforståelser. Man kunne nemlig få det indtryk, at de få justeringer, der er lavet af tilskudsreglerne, skulle få alvorlige konsekvenser for vindmøllebranchen – jeg tænker på hr. Graversens og hr. Jørgen Tveds indlæg og på flere af hr. Riishøjs bemærkninger.

Jeg kan ikke lade være med at sige, at det er utrolig vigtigt, at vi gør en indsats for at bevare vores førerposition på vindmølleområdet, og jeg kan heller ikke lade være med at fastslå, at de justeringer, der er foretaget af tilskudsreglerne, overhovedet ikke forringer vores forskningsindsats. Jeg vil i al stilfærdighed gøre opmærksom på, at Danmark er det land i verden, der har forsket mest på dette område, og er det land i verden, der har det største program for udvikling af vindmøller og anvendelsen af vindenergi i stor skala.

Der er heller ikke tale om, at det antal vindmøller, der vil blive bygget i fremtiden, vil blive skåret ned med de justeringer, vi her har lagt op til.

Endelig er der ikke tale om, at fabrikanternes vilkår bliver forringet på grund af de ændringer, der er foretaget. Jeg gad se den fabrikant, der har baseret sig på at lave kommunale vindmøller baseret bare på de seneste to-tre års opførelse af kommunale vindmøller. Det antal kommunale vindmøller, der er opført inden for de sidste to-tre år, kan tælles på meget få hænder.

Nej, det, der er tale om – og det undrer mig, at SF helt overser det – er, at vi siger: Den pose penge, som nu engang er til rådighed for direkte støtte til vedvarende energi, vil vi hellere reservere til private initiativtagere, de folkelige bevægelser, de samarbejdende organisationer i vindmøllelav osv., i stedet for at offentlige kasser skal tage en stor portion af disse penge. Det er da ikke et synspunkt, som burde kunne støde an, specielt ikke hos dem, som har en interesse i de folkelige bevægelser.

Jeg synes, det er nødvendigt at trække denne debat ned på et realistisk niveau og gøre opmærksom på, at de ganske få justeringer, der er lavet, absolut ikke ændrer den kendsgerning, at

Danmark stadig væk skal være et førende land, at Danmark stadig væk yder en ganske betydelig forskningsindsats på dette område, at fabrikanternes vilkår ikke ændres ved disse justeringer, og at antallet af vindmøller, der bliver opført i Danmark, ikke ændres.

Det eneste er, at de bliver opført af nogle andre, nemlig private mennesker, vindmøllelav osv., frem for af kommuner, hvis der endelig bliver tale om nogen ændringer, men jeg tror ikke, der bliver tale om nogen større ændringer, for hvis en kommune har haft lyst til at gå i gang med at bygge vindmøller, kan den også gøre det i fremtiden; det er der ingen problemer i.

Jeg er ganske enig i de bemærkninger, fru Dagmar Mørk Jensen gjorde. Jeg synes, det er en storm i et glas vand, SF her har rejst, og jeg tror, at folk med kendskab til branchen vil sige, at det i høj grad er at skyde gråspurve med kanoner, når man ser forslagets udformning.

Graversen (S):

Det lyder meget pænt, hvad ministeren siger, men jeg tror nu alligevel, der er grund til at tage sagen op her i dag, som det er gjort. Det drejer sig ikke kun om at fjerne de 15 pct.s tilskud, men også om den usikkerhed, der er skabt med hensyn til tilslutningen til elnettet og med hensyn til afregningspriser.

Derfor håber jeg, at vi i udvalget kan få en fornuftig diskussion om retningslinjerne fremover, for det er der i hvert fald brug for. Af hensyn til initiativtagerne ude i det ganske land, kommunerne og vindmølleindustrien, er der brug for klarhed over reglernes indhold og over, om man kan regne med, at de gælder mere end nogle få måneder eller et enkelt år. Derfor er det mit ønske, at vi i udvalget prøver at nå frem til nogle holdbare retningslinjer fremover, der kan fjerne den usikkerhed, der er på området.

Riishøj (SF):

Udvalgsarbejdet vil naturligvis afsløre, hvad der er flertal for, og hvad der er mindretal for. Det er ikke rigtigt, at den strammere fortolkning af kommunalfuldmagten, som ministeren lægger op til, ikke ville berøre forskellige projekter; helt konkret kan Århus og Ebeltoft Kommuner projekter i Århus Bugt blive berørt.

[Riløshøj]

Men der er også projekter i andre kommuner, f.eks. Roskilde og vindmølleparken ved Amager, som givetvis ville kunne komme op at stå, hvis man gav kommunerne lov til at engagere sig i den type projekter. Det håber jeg bestemt der er flertal for. Vi har set andre steder, at amtskommuner er gået ind i projekter med vedvarende energi, f.eks. i Nordjylland i forbindelse med Vester Hjermitselev-projekterne, og har stillet lån til rådighed og givet prisgaranti. Jeg tolker debatten sådan, at der er et flertal for, at vi kan få de kommunale projekter op at stå, og at de naturligvis, hvis de er rentable, kan sælge el til nettet.

Jeg opfatter det også sådan, at der er flertal for at give dem en rimelig pris, og det er de 85 pct. og ikke de 70 pct., som elværkerne lægger op til fra nytår, men ikke over for de gamle projekter.

Endelig håber jeg, men det kan vi også drøfte i udvalget – at der vil være flertal for at få en uafhængig evaluering fra branchen af de vindmølleprojekter og projekter inden for decentral kraftvarme, som er ved at komme op at stå nu i elværksregi. Vi har intet imod, at disse projekter kommer op at stå. Der er megen kritik af den måde, de opføres på, og af den teknologi, der anvendes, så det er nok på tide at få en uafhængig evaluering af kvaliteten af disse projekter. Der har været meget debat om dem og også lydt kritik af dem. Jeg håber, at vi i hvert fald kan fjerne noget af den kritik nu, hvor vi er kommet et pænt stykke frem både med hensyn til vindmølleaftalen og realisering af aftalen om, at de decentrale værker kan få en evaluering af kvaliteten af projekterne, også for at have et grundlag for at vurdere, om det er godt at have et monopol inden for udbygningen med vedvarende energi, eller om kommunerne og private andelshavere skal have et stort engagement i forbindelse med udbygningen, specielt af den vedvarende energi.

Jeg håber, der er flertal for det sidste – jeg tolker signalerne sådan – og vi er i hvert fald indstillet på at udnytte de muligheder, der er.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Det Energipolitiske Udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Der er ikke mere på dagordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Landbrugs- og Fiskeriudvalget (29/1 88):

Udtræder: Helge Mortensen (S)

Nyt medl.: Henning Nielsen (S)

Uddannelsesudvalget (29/1 88):

Udtræder: Kirsten Madsen (FP)

Ny stedf.: Behnke (FP)

Udvalget angående Dansk Sikkerhedspolitik (2/2 88):

Udtræder: Ivar Hansen (V)

Nyt medl.: Bjørn Elmquist (V)

Udtræder: Bjørn Elmquist (V)

Ny stedf.: Ivar Hansen (V)

Markedsudvalget (1/2 88):

Udtræder: Hjortnæs (S)

Ny stedf.: Ritt Bjerregaard (S)

Udvalget angående Grønlandslove (1/2 88):

Udtræder: Hjortnæs (S)

Nyt medl.: Søren B. Jørgensen (S)

Arbejdsmarkedsudvalget (1/2 88):

Udtræder: Helle Degn (S)

Nyt medl.: Søren B. Jørgensen (S)

Udvalget for Forretningsordenen (1/2 88):

Udtræder: Hjortnæs (S)

Nyt medl.: Søren B. Jørgensen (S)

Valutaudvalget (1/2 88):

Udtræder: Hjortnæs (S)

Nyt medl.: Søren B. Jørgensen (S)

[Tredje næstformand]

Det Udenrigspolitiske Nævn (4/2 88):

Udtræder: Dohrmann (FP)

Nyt medl.: Annette Just (FP)

Markedsudvalget (4/2 88):

Udtræder som observatør: Preben Møller Hansen (FK)

Ny observatør: Berlau (FK)

Udenrigsudvalget (4/2 88):

Udtræder som observatør: Berlau (FK)

Ny observatør: Preben Møller Hansen (FK)

Udenrigsudvalget (19/12 87):

Udtræder: Anna-Lise Frølich (RV)

Ny stedf.: Jørgen Estrup (RV)

Markedsudvalget (8/2 88):

Udtræder som observatør: Berlau (FK)

Ny observatør: Preben Møller Hansen (FK)

Udenrigsudvalget (8/2 88):

Udtræder som observatør: Preben Møller Hansen (FK)

Ny observatør: Berlau (FK)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 10. februar 1988, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 17.15
